

Βρυξέλλες, 14.11.2012
COM(2012) 671 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**για τη διαμόρφωση κατάλληλων σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής
Υπηρεσίας Διαστήματος**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

για τη διαμόρφωση κατάλληλων σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος

Η Συνθήκη της Λισαβόνας καθιέρωσε την αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα διαστημικά ζητήματα, χωρίς να θίγει τις αρμοδιότητες των κρατών μελών. Το διάστημα αποτελεί μέσο για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ και αυτοτελή πολιτική της ΕΕ.

Σύμφωνα με το άρθρο 189 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η ΕΕ πρέπει να καθιερώσει κάθε ωφέλιμη σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος (ΕΥΔ).

Η παρούσα ανακοίνωση στηρίζεται στην ανακοίνωση του Απριλίου 2011¹ «Προς μια διαστημική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπηρεσία του πολίτη» όπου η Επιτροπή υποβάλλει αρχικές ιδέες σχετικά με την εξέλιξη των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της ΕΥΔ.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΦΑΚΕΛΟΥ

Κατά την τελευταία δεκαετία η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καταστεί σημαντικός παράγοντας στο διάστημα. Τα προγράμματα EGNOS και Galileo, ΠΠΠΑ και η διαστημική έρευνα στο πλαίσιο του 7ου προγράμματος-πλαισίου αποτελούν σημαντικά βήματα στον ευρωπαϊκό διαστημικό τομέα.

Οι προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με το διάστημα για το επόμενο πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο προβλέπουν περαιτέρω αύξηση της ενασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το διάστημα.

Ο όλο και σπουδαιότερος ρόλος της ΕΕ στο διάστημα συμβαδίζει με μια όλο και πιο στενή σχέση με τα κράτη μέλη και την ΕΥΔ, τους άλλους δύο κύριους παράγοντες της ευρωπαϊκής διαστημικής πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή ανέθεσε στην ΕΥΔ ορισμένες αρμοδιότητες ως προς την εφαρμογή συγκεκριμένων διαστημικών προγραμμάτων της ΕΕ. Στην περίπτωση των ευρωπαϊκών παγκόσμιων δορυφορικών συστημάτων πλοήγησης (GNSS), η ΕΥΔ είναι σήμερα υπεύθυνη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την προμήθεια επίγειων και διαστημικών τμημάτων των συστημάτων, ενώ η ευθύνη για την επιχειρησιακή διαχείριση σχετικά με την εκμετάλλευση των συστημάτων πρόκειται να ανατεθεί στον οργανισμό του ευρωπαϊκού GNSS (GSA)². Η στενότερη σχέση με την ΕΥΔ θα δώσει τη δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη του καταμερισμού των καθηκόντων.

---

¹ COM(2011)152.

² COM(2011)814.

Η ΕΥΔ είναι μια παγκόσμιου κύρους οργάνωση που αξίζει αναγνώριση για τις επιτυχίες που έχει σημειώσει η Ευρώπη κατά τις τέσσερις τελευταίες δεκαετίες. Χάρη στις δραστηριότητες που ασκούνται από την ΕΥΔ και τα κράτη μέλη μέσω των εθνικών διαστημικών προγραμμάτων, η Ευρώπη διαθέτει πλέον μια ισχυρή τεχνολογική και βιομηχανική βάση και αναγνωρίζεται ως αξιόπιστος εταίρος σε διεθνή προγράμματα.

Η ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την τεχνική αρτιότητα της ΕΥΔ και ένα μεγάλο τμήμα του διαστημικού προϋπολογισμού της ΕΕ ανατίθεται στην ΕΥΔ, με αποτέλεσμα η ΕΕ σήμερα να αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους χρηματοδότες της ΕΥΔ.

Ωστόσο, παρά την ανάδειξη του διαστήματος ως πολιτικής της ΕΕ, την όλο και μεγαλύτερη σημασία των διαστημικών προγραμμάτων της ΕΕ και το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζεται στην ΕΥΔ για τεχνική εμπειρογνομοσύνη, δεν έχουν ακόμη σημειωθεί σημαντικές εξελίξεις στη διαχείριση των διαστημικών θεμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα με το άρθρο 189, η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει πιθανές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές για τις σχέσεις της ΕΕ με την ΕΥΔ, με σκοπό τη συνέχιση μιας αποτελεσματικής συνεργασίας. Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει αρχικές ιδέες. Περαιτέρω προτάσεις θα πρέπει να τεκμηριωθούν με μια στέρεη ανάλυση κόστους-οφέλους και εκτίμηση του αντίκτυπου.

2. ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΕ/ΕΥΔ ΣΗΜΕΡΑ

2.1. Αναντιστοιχία των χρηματοδοτικών κανόνων

Η διαχείριση της χρηματοδότησης της ΕΕ από την ΕΥΔ είναι υπερβολικά πολύπλοκη, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση και η ΕΥΔ έχουν διαφορετικούς κανόνες που πρέπει να συνυπάρχουν στο πλαίσιο της ΕΥΔ. Τα μεγαλύτερα προγράμματα της ΕΥΔ χρηματοδοτούνται κυρίως μέσω συνδρομής των κρατών μελών. Η προμήθεια βιομηχανικών προϊόντων για τα προγράμματα αυτά τηρεί τον στόχο της γεωγραφικής ανταπόδοσης και οι χρηματοδοτικές διαδικασίες της ΕΥΔ αποβλέπουν κυρίως στην τήρηση του εν λόγω κανόνα. Για την εφαρμογή των προγραμμάτων της ΕΕ, η ΕΥΔ είναι υποχρεωμένη να τηρεί τους κανόνες της ΕΕ και την αυστηρή αρχή της βέλτιστης αξίας που εμπεριέχει ο δημοσιονομικός κανονισμός της ΕΕ³. Η υποχρέωση αυτή έχει δημιουργήσει δυσκολίες, ιδίως όταν κάποια προγράμματα χρηματοδοτούνται μέσω μεικτών κονδυλίων της ΕΥΔ και της ΕΕ. .

---

³ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1081/2010.

2.2. Ασυμμετρία μελών

Επί του παρόντος, 17 κράτη μέλη της ΕΕ είναι μέλη της ΕΥΔ⁴. Στα μέλη της ΕΥΔ περιλαμβάνονται η Νορβηγία και η Ελβετία, που δεν είναι μέλη της ΕΕ. Ο Καναδάς έχει συνάψει διμερή συμφωνία συνεργασίας με την ΕΥΔ. Δεδομένου ότι η συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και της ΕΥΔ μεγαλώνει, αυτή η ασυμμετρία σε συνδυασμό με ένα σύστημα ψηφοφορίας, σύμφωνα με το οποίο κάθε κράτος μέλος έχει μία ψήφο στο συμβούλιο της ΕΥΔ και οι βασικές αποφάσεις στο όργανο αυτό εγκρίνονται με ομοφωνία, παρέχει στα μέλη της ΕΥΔ, που δεν είναι μέλη της ΕΕ, δυσανάλογα μεγάλη επιρροή σε θέματα που ενδέχεται να επηρεάσουν την ΕΕ. Επιπλέον, η ασυμμετρία περιπλέκει τις συζητήσεις, ιδίως όσον αφορά θέματα ασφάλειας και άμυνας, όπως παρουσιάζεται παρακάτω.

2.3. Ασυμμετρία σε θέματα ασφάλειας και άμυνας

Η αρμοδιότητα της ΕΕ σε θέματα ασφάλειας και άμυνας έχει ενισχυθεί με την έγκριση της συνθήκης της Λισαβόνας και τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Οι διαστημικές ικανότητες μπορούν συχνά να χρησιμοποιηθούν για μη στρατιωτικούς και αμυντικούς σκοπούς. Με γνώμονα τη συμβολή στους στόχους της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, η ΕΕ καλείται να αναπτύξει ολοένα στενότερους και ισχυρότερους δεσμούς και συνέργειες μεταξύ της μη στρατιωτικής και της αμυντικής διάστασης του διαστήματος. Η συνεργασία των κρατών μελών και της ΕΥΔ έχει ουσιαστική σημασία στο εγχείρημα αυτό. Ωστόσο, οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της ΕΥΔ περιορίζονται από το γεγονός ότι στα μέλη της ΕΥΔ περιλαμβάνονται και κράτη που δεν είναι μέλη της ΕΕ, γεγονός που θέτει ένα προφανές πρόβλημα το οποίο γίνεται ακόμη οξύτερο όταν πρόκειται για θέματα ασφάλειας και άμυνας.

2.4. Απουσία μηχανισμών για τον συντονισμό των πολιτικών

Οι διαστημικές δραστηριότητες της ΕΥΔ δεν διαθέτουν μια διαρθρωτική σύνδεση και έναν συντονιστικό μηχανισμό στο πλαίσιο της ευρύτερης χάραξης πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συμφωνία-πλαίσιο ΕΕ/ΕΥΔ του 2004⁵, παρά το ευρύ πεδίο εφαρμογής της, δεν τα προβλέπει αυτά. Για κάθε πρόγραμμα πρέπει να γίνονται συμφωνίες για ειδικούς μηχανισμούς συντονισμού και συνεργασίας με χρονοβόρες διαπραγματεύσεις. Δεν υπάρχει επίσημος μηχανισμός σε επίπεδο πολιτικής που να εξασφαλίζει ότι οι πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της ΕΥΔ συνάδουν με τις πολιτικές της ΕΕ. Αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό όσον αφορά τις διεθνείς σχέσεις.

2.5. Λείπει η πολιτική ευθύνη για την ΕΥΔ

Τέλος, οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της ΕΥΔ επηρεάζονται από την ασυμμετρία ως προς την πολιτική ευθύνη. Το γεγονός ότι η ΕΥΔ, ως ευρωπαϊκός οργανισμός, δεν διαθέτει επίσημο σύνδεσμο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της στερεί την άμεση σχέση με τους πολίτες που έχει κάθε πολιτική της ΕΕ.

---

⁴ Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Η Πολωνία έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία επικύρωσης ώστε να γίνει το εικοστό κράτος μέλος της ΕΥΔ.

⁵ ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 64.

3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Η ΕΕ μπορεί να παρέχει πολιτική διάσταση (ακόμα και σε διεθνές επίπεδο) και νομιμότητα, καθώς και συνδέσμους με άλλους τομείς πολιτικής. Η ανάγκη για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, συμμετρία σε θέματα άμυνας και ασφάλειας, πολιτικό συντονισμό και ευθύνη μπορεί να καλυφθεί, μακροπρόθεσμα, μόνον μέσω της προσέγγισης της ΕΥΔ προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι θα πρέπει να οριστεί μια σαφής ημερομηνία υλοποίησης μεταξύ 2020 και 2025 γι' αυτόν τον μακροπρόθεσμο στόχο. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με την ΕΥΔ, θα μπορούσε να παρουσιάσει στα κράτη μέλη διάφορες πιθανές επιλογές για την εν λόγω προσέγγιση πριν από τα τέλη του 2013. Οι επιλογές αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής: βελτίωση της συνεργασίας στο πλαίσιο του «status quo», μετατροπή της ΕΥΔ σε διακυβερνητικό οργανισμό υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σύμφωνα, σε κάποιο βαθμό, με το πρότυπο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας), ή μετατροπή της ΕΥΔ σε οργανισμό της ΕΕ (σύμφωνα με το πρότυπο των υφιστάμενων ρυθμιστικών οργανισμών). Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με την ΕΥΔ, θα διενεργεί εμπειριστατωμένη ανάλυση κόστους/οφέλους και ανάλυση των κινδύνων των διάφορων επιλογών, προκειμένου να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες μεταξύ των διάφορων φορέων, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται η GSA.

Οι επιλογές αυτές θα διατηρήσουν τα σημερινά βασικά χαρακτηριστικά της ΕΥΔ (δηλαδή προαιρετικά προγράμματα που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη), δίνοντάς της παράλληλα βασικά χαρακτηριστικά της ΕΕ — όπως η λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία ή η υποχρέωση λογοδοσίας έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Εν τω μεταξύ, είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί μια εύρυθμη συνύπαρξη της ΕΕ και της ΕΥΔ που να μπορεί να συμβάλλει στην επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου της προσέγγισης. Οι συμφωνίες μεταβίβασης αρμοδιοτήτων που έχουν συναφθεί μεταξύ της ΕΕ και της ΕΥΔ έχουν ήδη συμβάλει στην προσέγγιση της ΕΥΔ προς την ΕΕ, με εξέχον παράδειγμα τη διεύθυνση Πλοήγησης της ΕΥΔ στο πλαίσιο του προγράμματος Galileo.

Στην ανακοίνωση του Απριλίου 2011⁶, η Επιτροπή υποδεικνύει ότι η ΕΥΔ θα πρέπει να συνεχίσει να εξελίσσεται σε οργάνωση με διακυβερνητική και ενωσιακή διάσταση, όπου θα μπορούν να συνυπάρχουν στρατιωτικά και μη στρατιωτικά προγράμματα. Θα πρέπει να συνεχιστεί η ανάπτυξη δομών διαχείρισης που να προσανατολίζονται αποκλειστικά στα προγράμματα της Ένωσης. Θα πρέπει επίσης να θεσπιστεί μια ευελιξία ως προς το δικαίωμα συμμετοχής, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε ορισμένα προγράμματα η Ελβετία και η Νορβηγία, με την προϋπόθεση συμφωνίας με την ΕΕ.

Με βάση τις αρχικές ιδέες, η Επιτροπή υποδεικνύει ότι η ΕΕ θα μπορούσε:

- να εργαστεί μέσω του Συμβουλίου της ΕΕ, χρησιμοποιώντας, ανάλογα με τις ανάγκες, την ανοικτή μέθοδο συντονισμού, ώστε να εξασφαλιστεί η συνοχή στο εσωτερικό της ΕΕ και η συνέπεια των θέσεων των κρατών μελών της ΕΕ στην ΕΥΔ με τις πολιτικές της ΕΕ·

---

⁶ COM(2011)152.

- να προσφεύγει συστηματικά στην ΕΥΔ για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των διαστημικών υποδομών της ΕΕ, ενώ οι δραστηριότητες εκμετάλλευσης θα πραγματοποιούνται από άλλους φορείς, όπως η GSA·
- να εξασφαλίζει ομοιογενή προσέγγιση σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό της ΕΕ για την ανάθεση αρμοδιοτήτων για τα διαστημικά προγράμματα της ΕΕ στην ΕΥΔ, προετοιμάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ΕΥΔ για την εργασία της στο περιβάλλον της ΕΕ, και για τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων με τα κράτη μέλη, στις περιπτώσεις που είναι απαραίτητο.

Η ΕΥΔ θα μπορούσε να:

- επιφέρει τις αναγκαίες διαρθρωτικές προσαρμογές (λήψη αποφάσεων για χρηματοδοτικά και εσωτερικά ζητήματα) και να διασφαλίσει ότι οι δραστηριότητες που ανατέθηκαν στην ΕΥΔ από την Επιτροπή εκτελούνται σε περιβάλλον στα πρότυπα της ΕΕ (π.χ. μέσω ειδικής διεύθυνσης που θα διαχειρίζεται τα προγράμματα της ΕΕ στο πλαίσιο της ΕΥΔ)·
- επιφέρει τις αναγκαίες τροποποιήσεις, επιτρέποντας απεριόριστη πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στους σχετικούς επίσημους φορείς της ΕΥΔ (π.χ. Συμβούλιο της ΕΥΔ και τα βοηθητικά του όργανα), έτσι ώστε να έχει η Επιτροπή τη δυνατότητα να τροφοδοτεί και να εξασφαλίζει τον συντονισμό με τις πολιτικές της ΕΕ, χρησιμοποιώντας τους υφιστάμενους μηχανισμούς εντός της ΕΥΔ.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να κοινοποιήσουν τις απόψεις τους σχετικά με τις προτάσεις αυτές όσον αφορά τις σχέσεις της ΕΕ με την ΕΥΔ και τον μακροπρόθεσμο στόχο για την προσέγγιση της ΕΥΔ προς το πλαίσιο της ΕΕ. Στη βάση αυτή, η Επιτροπή θα μπορούσε να παράσχει λεπτομερή ανάλυση κόστους-οφέλους για τις πιθανές επιλογές.